**ΙΔΡΥΜΑ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ**

**Συγγραφή :** *Σαλβάνου Αιμιλία* *(21/11/2002)*

**Για παραπομπή :** *Σαλβάνου Αιμιλία , «Σύλλογος "Αδελφότης Κυριών Μέριμνα", Τραπεζούντα», 2002, Εγκυκλοπαίδεια Μείζονος Ελληνισμού, Μ. Ασία*
*URL: <http://www.ehw.gr/l.aspx?id=6266>*

# Σύλλογος "Αδελφότης Κυριών Μέριμνα", Τραπεζούντα

## Περίληψη :

Γυναικείος σύλλογος της Τραπεζούντας που ιδρύθηκε το 1904 με σκοπό την παροχή εκπαίδευσης και βοήθειας στα άπορα κορίτσια. Εκτός από την εκπαιδευτική, ο σύλλογος ανέλαβε και ευρύτερη κοινωνική δράση. Ανασυστήθηκε στη Θεσσαλονίκη το 1923.

## Χρονολόγηση

1904-1922, επανασύσταση το 1923

## Γεωγραφικός εντοπισμός

Τραπεζούντα

---

### 1. Ταυτότητα συλλόγου

Η «Μέριμνα» ιδρύθηκε στην ενορία Αγίου Γεωργίου με πρωτοβουλία του μητροπολίτη Τραπεζούντος Κωνσταντίου Καρατζόπουλου. Στην ίδρυσή της πρωτοστάτησαν οι σύζυγοι διακεκριμένων μελών της αστικής τάξης της Τραπεζούντας, μεταξύ των οποίων οι: Δόμνη Καπαγιαννίδου, Αφροδίτη Εφραιμίδου, Ειρήνη Ακρίτα και Σοφία Γραμματικοπούλου. Καθ' όλη τη διάρκεια της δράσης της αδελφότητας στην Τραπεζούντα διακρίθηκαν ακόμη για την προσφορά τους η Ελένη Θεοφυλάκτου, σύζυγος του τραπεζίτη και ευεργέτη της πόλης, Κωστάκη Θεοφυλάκτου, και η Βάσω Ασλανίδου, που έχει χαρακτηριστεί ως «ψυχή της Μέριμνας».[1] Ανώτατο όργανο της αδελφότητας ήταν το διοικητικό συμβούλιο, το οποίο εκλεγόταν κάθε 4 χρόνια, και πρόεδρός της ο μητροπολίτης Τραπεζούντος. Στόχος της ήταν η «διά της παροχής εργασίας υλική υποστήριξις των δεομένων προστασίας και αρωγής Ελληνίδων».[2] Η ίδρυση της «Μέριμνας» εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο των πολιτισμικών και νοοτροπιακών αλλαγών που συνόδευσαν την άνοδο των μεσαίων κοινωνικών στρωμάτων, στοιχείο των οποίων ήταν και η μερική έξοδος των γυναικών στο δημόσιο χώρο, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τον τομέα της φιλανθρωπίας. Τούτο σχετίζεται με τη σταδιακή επικράτηση νέων αντιλήψεων στην κοινωνία σχετικά με το ρόλο της γυναίκας, η θέση της οποίας στις αρχές του 20ού αιώνα αρχίζει να ενισχύεται, αφού θεωρείται η κύρια υπεύθυνη για την ανατροφή των παιδιών σύμφωνα με τα «εθνικά ιδεώδη». Η «Μέριμνα» εξελίχθηκε σε πολύ σημαντικό σύλλογο της Τραπεζούντας, με πολυσχιδές φιλανθρωπικό, εκπαιδευτικό και ευρύτερα κοινωνικό έργο. Η σπουδαιότητά της φαίνεται από το γεγονός ότι ούτε η αναγκαστική μετοικεσία κατά την ανταλλαγή των πληθυσμών δεν επέφερε την οριστική διάλυσή της, αφού το 1923 ανασυστήθηκε στη Θεσσαλονίκη με το όνομα Φιλανθρωπικόν Σωματείον «Μέριμνα Ποντίων Κυριών και Δεσποινίδων».

### 2. Επιμορφωτική δράση

Πρωταρχικός στόχος της «Μέριμνας» ήταν να παράσχει στις άπορες κοπέλες τα υλικά μέσα για να συντηρήσουν τους εαυτούς τους και τις οικογένειές τους. Για το λόγο αυτό ίδρυσε εργαστήριο ραπτικής, στο οποίο λειτουργούσαν χωριστά τμήματα κοπτικής-ραπτικής και εργοχείρου-κεντητικής. Οι μαθήτριες εργάζονταν με τη βοήθεια διδασκαλισσών και την καθοδήγηση εποπτριών, και τα εργόχειρά τους αποτελούσαν σημαντικό πόρο της αδελφότητας, καθώς αγοράζονταν από τις εύπορες οικογένειες της Τραπεζούντας, ενώ αργότερα πωλούνταν και στη Ρωσία. Εκτός από την προσφορά κατάρτισης και εργασίας στις άπορες κοπέλες, συχνά η αδελφότητα πρόβαινε και σε προικοδότηση των μαθητριών της προκειμένου να παντρευτούν. Παράλληλα με την ανάπτυξη των δεξιοτήτων των μαθητριών στις τέχνες που θα εξασφάλιζαν την υλική τους επιβίωση, είχαν οργανωθεί και μαθήματα για την ευρύτερη διαπαιδαγώγησή τους. Τα μαθήματα αυτά τις προετοίμαζαν για τον κοινωνικό ρόλο που θα καλούνταν να αναλάβουν αν εντάσσονταν αργότερα στους κοινωνικούς κύκλους των μεσαίων στρωμάτων της Τραπεζούντας. Οι μαθήτριες της «Μέριμνας» που είχαν ήδη συμπληρώσει τετραετή φοίτηση στο παρθεναγωγείο, αποκτούσαν μέσω των συμπληρωματικών μαθημάτων που προσέφερε ο σύλλογος κοινωνικό γόητρο ικανό να αντισταθμίσει την έλλειψη προίκας, που σε άλλη περίπτωση θα απέκλειε την πιθανότητα ενός γάμου. Η φήμη που απέκτησε η «Μέριμνα» για την κοινωνική μόρφωση που προσέφερε στις αποφοίτους της δελέασε αρκετές εύπορες

**Συγγραφή :** *Σαλβάνου Αιμιλία* *(21/11/2002)*
**Για παραπομπή :** *Σαλβάνου Αιμιλία , «Σύλλογος "Αδελφότης Κυριών Μέριμνα", Τραπεζούντα», 2002, Εγκυκλοπαίδεια Μείζονος Ελληνισμού, Μ. Ασία*
*URL: <http://www.ehw.gr/l.aspx?id=6266>*

# Σύλλογος "Αδελφότης Κυριών Μέριμνα", Τραπεζούντα

οικογένειες να στείλουν τις κόρες τους να φοιτήσουν σε αυτή, και μάλιστα επί πληρωμή, εξασφαλίζοντας έτσι στο σύλλογο πρόσθετα εισοδήματα.

### 3. Ευρύτερη κοινωνική δράση

Πέρα από την εκπαιδευτική της δραστηριότητα, η «Μέριμνα» δεν έμεινε αμέτοχη και σε γενικότερα κοινωνικά προβλήματα του Πόντου. Το 1917 φρόντισε για την υποδοχή των χριστιανών προσφύγων από τα Κοτύωρα, οι οποίοι μεταφέρθηκαν στην υπό ρωσική διοίκηση Τραπεζούντα από το ρωσικό στρατό, που σχεδίαζε το βομβαρδισμό της πόλης τους. Η «Μέριμνα» οργάνωσε συσσίτια σε οκτώ τμήματα της πόλης και φρόντισε ιδιαίτερα για την ένδυση των προσφύγων, οι οποίοι ανέρχονταν σε περίπου 3.000 άτομα. Το 1919, με εντολή της Επιτροπής Προσφύγων της Μητρόπολης, ανέλαβε την εποπτεία του Αρμενικού Ορφανοτροφείου και φρόντισε να του αποδοθεί δωρεά από τη φιλάνθρωπο Αμερικάνικη Επιτροπή, αφού απαγορευόταν η ανάμειξη της τελευταίας στη διοίκηση του ορφανοτροφείου.

---

1. Μέριμνα Κυριών του Πόντου (επιμ.), *Ζωντανές μνήμες του Πόντου* (Θεσσαλονίκη 1992), σελ. 111.

2. Τερζόπουλος, Α., «Η αδελφότης των κυριών Τραπεζούντος “Η Μέριμνα”», *Αρχείον Πόντου* 31 (1971-1972), σελ. 378.

---

## Βιβλιογραφία :


- **Μαμώνη Κ.**, "Σωματειακή οργάνωση των Ελλήνων της Μικράς Ασίας Γ΄: Σύλλογοι της Καππαδοκίας και του Πόντου", *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών*, 6, 1986-7, 155-225
- **Χρύσανθος Φιλιππίδης, μητροπολίτης Τραπεζούντος**, "Η Εκκλησία Τραπεζούντος", *Αρχείον Πόντου*, 4/5, 1933, 1-1070
- *Μέριμνα Κυριών του Πόντου. Ζωντανές μνήμες του Πόντου*, Θεσσαλονίκη 1992
- **Τερζόπουλος Α.**, "Η αδελφότης των κυριών Τραπεζούντος «Η Μέριμνα»", *Αρχείον Πόντου*, 31, 1971-1972, 370-393